

Αρχαιογνωσία στον Παγκόσμιο Ιστό Επιλογή δικτυακών τόπων

Μέρος Α΄

Ύστερα από διακοπή ορισμένων μηνών, η στήλη ξεκινά με όρεξη και νέους στόχους, μεταξύ των οποίων είναι και η δημοσίευσή της προσεχώς στον δικτυακό τόπο του περιοδικού. Με την ευκαιρία αυτή, φάνηκε ενδιαφέρον να παρουσιαστούν νέοι (και λιγότερο νέοι) δικτυακοί τόποι που δίνουν μια εικόνα των εξελίξεων οι οποίες συμβάλλουν στην προώθηση της αρχαιολογικής έρευνας και διδασκαλίας. Ο κατάλογος αυτός είναι βέβαια ενδεικτικός και όχι εξαντλητικός, και συμπληρώνει τις διευθύνσεις που παρουσιάζουν κατά καιρούς η στήλη των «Αρχαιολογικών Νέων» και η στήλη της «Πλη-

ροφορικής». Το θέμα αυτό θα συνεχιστεί και στο επόμενο τεύχος.

Δορυφορικές εικόνες της γης για επαγγελματίες και ερασιτέχνες αρχαιολόγους

Το Google Earth (<http://earth.google.com>) είναι ένα παγκόσμιο γεωγραφικό σύστημα που αναπτύχθηκε από την εταιρεία Google. Η απλή του έκδοση διατίθεται δωρεάν στον παγκόσμιο ιστό, προς το παρόν μόνο για σύστημα Windows PC. Το λογισμικό αυτό αναπαριστά εικονικά τη γήινη σφαίρα συνδυάζοντας δορυφορικές εικόνες της γης και χαρτογραφικές πληροφορίες, με λει-

τουργίες αναζήτησης σε ελεύθερο κείμενο. Οι περισσότεροι το έχουμε χρησιμοποιήσει τουλάχιστον για να δούμε από ψηλά την περιοχή όπου μένουμε ή την αγαπημένη μας παραλία. Αυτόματα, γράφοντας μια διεύθυνση (π.χ. πόλη, χώρα) ή ζουμάροντας στην τρισδιάστατη εικόνα της γης, μπορεί κανείς να πετάξει και να προσγειωθεί σε κάθε γωνιά του πλανήτη (bird's-eye view). Οι περισσότερες δορυφορικές εικόνες έχουν ληφθεί τρία χρόνια πριν, ενώ για ορισμένες χώρες, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, διατίθενται σε πολύ υψηλή ανάλυση. Ο ηλεκτρονικός τύπος προβάλλει ανελλιπώς τις εφαρμογές του νέου αυτού εργαλείου, από τις οποίες δεν λείπουν οι αρχαιολογικές ανακαλύψεις, όπως ο εντοπισμός μιας ρωμαϊκής αγροικίας στα περίχωρα της Πάρμας στην Ιταλία από έναν χρήστη του προγράμματος, που πληροφόρησε αμέσως την ιταλική αρχαιολογική υπηρεσία για το εύρημά του (<http://www.computerworld.ch/index.cfm?pid=170&pk=30778&or=nsi>, 20.9.2006). Εκτός όμως από την ερασιτεχνική χρήση, το Google Earth υπόσχεται στους επιστήμονες νέες προοπτικές έρευνας, συμπληρώνοντας τις δυνατότητες της αεροφωτογράφισης για τη μελέτη του τοπίου ή την επιφανειακή έρευνα και διευκολύνοντας το «εκπαιδευμένο μάτι» να

1. Ο αρχαιολογικός χώρος της Μεγαλόπολης στο Google Earth. Η φωτογραφία του αρχαίου θεάτρου της Μεγαλόπολης, που χρησιμοποιήθηκε για τη δοκιμή της εισαγωγής εικόνων, προέρχεται από τον δικτυακό τόπο του ΥΠΠΟ (<http://www.culture.gr/2/21/211/21105a/00/medium/mk05a042.jpg>).

διακρίνει άγνωστες αρχαιολογικές θέσεις (S. Madry, «Conducting aerial archaeological survey using Google Earth», CAA 2006, <http://www.caa2006.org/schedule/viewabstract.php?id=125>). Για την Ελλάδα, η απλή έκδοση του Google Earth περιλαμβάνει δορυφορικές εικόνες καλής ανάλυσης σε αρκετές περιοχές της χώρας, ιδίως στις περισσότερο γνωστές και τουριστικά αναπτυσσόμενες: η εξερεύνηση της χώρας μας από ψηλά επιτρέπει να διαπιστώσουμε τις αντίστοιχες ζώνες. Η αναζήτηση γνωστών θέσεων με τη συμπλήρωση του ονόματος στα αγγλικά τις περισσότερες φορές δεν φέρνει αποτέλεσμα, αφού εξαρτάται από το αν αυτή η θέση έχει καταγραφεί αλλά και από τον τρόπο με τον οποίο το όνομα έχει μεταγραφεί σε λατινικούς χαρακτήρες. Η ανακάλυψη νέων θέσεων είναι μια διαδικασία που απαιτεί χρόνο και επιμονή, γι' αυτό μπορεί κανείς στην αρχή να δοκιμάσει τις ικανότητές του εντοπίζοντας γνωστούς αρχαιολογικούς χώρους (εικ. 1). Εκτός από την εμφάνιση των γεωγραφικών συντεταγμένων, τη μέτρηση αποστάσεων, την προβολή θεματικών πληροφοριών και το χειρισμό της εικόνας με ειδικά εργαλεία (μεγέθυνση, στροφή, τρισδιάστατη προβολή του αναγλύφου, κ.ά.), είναι

2. Χειρόγραφες σημειώσεις της Anne Jeffery: απόγραφο πρώιμης αρχαϊκής επιγραφής σε ναξιακό αλφάβητο, χαραγμένης βουστροφηδόν (από τα δεξιά προς τα αριστερά) σε βάση κούρου που βρέθηκε στη Δήλο.

δυνατόν να σημειώσει κανείς τη θέση πάνω στη δορυφορική εικόνα, να την υπομνηματίσει με κείμενο, να την τυπώσει, να τη σώσει ως αρχείο και να τη στείλει με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, ή ακόμη να εισαγάγει εικόνες – από φωτογραφίες μέχρι τρισδιάστατες αναπαραστάσεις μνημείων (π.χ. χρησιμοποιώντας το λογισμικό Google SketchUp, που επίσης διατίθεται δωρεάν από την Google, <http://sketchup.google.com>).

Διάθεση επιστημονικών αρχείων: επιγραφική και αρχαιολογία

Με τον τίτλο Poinikastas: Epigraphic Sources For Early Greek Writing (<http://poinikastas.csad.ox.ac.uk/>), διατίθεται συλλογή χειρογράφων και φωτογραφιών από το αρχείο της Anne (Lilian Hamilton) Jeffery (1915-1986), της βρετανίδας επιγραφικού που δημοσίευσε μια από τις σημαντικότερες μέχρι σήμερα μελέτες για τα πρώιμα ελληνικά αλφάβητα (*The Local Scripts of Archaic Greece – LSAG*, Οξφόρδη 1961). Αποτελεί τμήμα του επιστημονικού της αρχείου, που κληροδότησε στο Τμήμα Faculty of Literae Humaniores του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης. Το τμήμα αυτό, που χρησίμευσε στην προετοιμασία της μελέτης, καταγράφηκε και ψηφιοποιήθηκε στο πλαίσιο του ευρύτερου προγράμματος Script, Image and the Culture of Writing in the Ancient World, με χορηγία του Ιδρύματος Andrew W. Mellon Foundation. Περιλαμβάνει χειρόγραφες σημειώσεις, βιβλιογραφία και σχέδια επιγραφών (εικ. 2) καθώς και φωτογραφίες, από τις οποίες 600 τουλάχιστον αφορούν επιγραφές που έχουν αναλυθεί στο LSAG, εμπλουτίζοντας την έντυπη έκδοση και ανανεώνοντας τη μελέτη της εξέλιξης της ελληνικής γραφής, ενώ νέοι χάρτες, που ετοιμάστηκαν ειδικά για τη δικτυακή έκδοση, συμπληρώνουν την παρουσίαση των

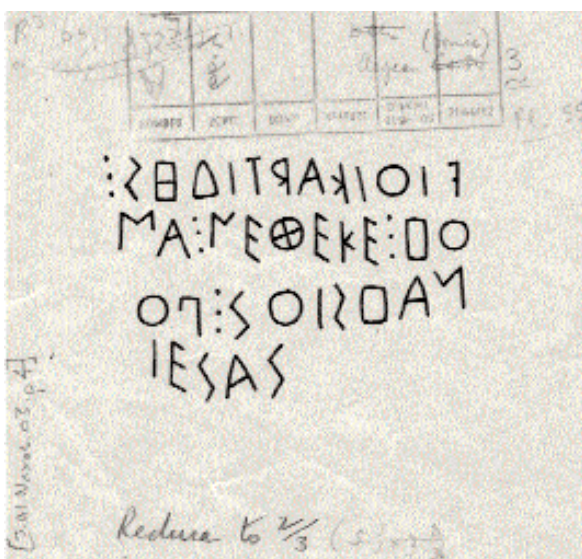
λημμάτων του LSAG (εικ. 3). Ακόμη ένα επιστημονικό αρχείο, το φωτογραφικό αρχείο του Peter Marshall Fraser, του βρετανού επιγραφικού και εμπνευστή του *Lexicon of Greek Personal Names*, ψηφιοποιείται και δημοσιεύεται σταδιακά στο διαδίκτυο (The Peter Fraser Photographic Archive: http://www.lgpn.ox.ac.uk/image_archive/FraserArchiveCollectonsIndex.html). Οι φωτογραφίες τραβήχτηκαν από το 1940 έως το 1990, στα χρόνια της επιστημονικής δραστηριότητας του Peter Fraser στην Ελλάδα, την Αίγυπτο και το Αφγανιστάν, και αποτελούν σήμερα πολύτιμες μαρτυρίες για τους τόπους και τα μνημεία των περιοχών αυτών, ορισμένα από τα οποία έχουν στο μεταξύ καταστραφεί. Μεταξύ άλλων, το αρχείο περιλαμβάνει τις φωτογραφίες των ροδιακών επιτύμβιων μνημείων, που δημοσιεύθηκαν το 1977 (P.M. Fraser, *Rhodian Funerary Monuments*, Oxford 1977).

Εκπαιδευτικά προγράμματα από το Βρετανικό Μουσείο

Το Βρετανικό Μουσείο ετοιμάζει σειρά εκπαιδευτικών προγραμμάτων με θέμα τους αρχαίους πολιτισμούς. Ο δικτυακός τόπος που είναι αφιερωμένος στον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό έχει τίτλο «The British Museum Ancient Greece Project» (<http://www.ancientgreece.co.uk/menu.html>). Σχεδιασμένο ειδικά για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς, προσφέρει τις ακόλουθες ενότητες: Ακρόπολη, Αθήνα, Καθημερινή ζωή, Γιορτές και αγώνες, Γεωγραφία, Θεοί και θεές, Γνώση και παιδεία, Σπάρτη, Χρόνος, Πόλεμος.

Περισσότερα blogs, περισσότερες ειδήσεις

Τα weblogs ή blogs εμφανίστηκαν στα μέσα της περασμένης δεκαετίας και είναι ιστοσελίδες που παρουσιάζουν επίκαιρες πληροφο-

ρίες με μορφή ημερολογίου. Προσφέρουν ειδήσεις από την επικαιρότητα και γι' αυτό οι πληροφορίες ταξινομούνται με χρονολογική σειρά: οι νέες ειδήσεις μπαίνουν κάθε φορά στην πρώτη θέση, ενώ οι παλιότερες γλιστρούν σταδιακά στο

κάτω μέρος της σελίδας, και στη συνέχεια αρχειοθετούνται κατά θέμα και χρόνο δημοσίευσης. Με τη μορφή αυτή, το αμερικανικό περιοδικό *Archaeology magazine* παρουσιάζει καθημερινά αρχαιολογικές ειδήσεις από όλο τον κόσμο

(<http://www.archaeology.org/online/news/index.html>), το blog των αμερικανών πανεπιστημιακών *Stoa* (<http://www.stoa.org/>) παρουσιάζει ειδήσεις και απόψεις για τις ψηφιακές τεχνολογίες στις κλασικές επιστήμες, ενώ αυτό που εκδίδει ένας νεαρός έλληνας αρχαιολόγος δημοσιεύει ειδήσεις από την αρχαιολογική επικαιρότητα στα αγγλικά (<http://medarch.blogspot.com/>).

Θερμές ευχαριστίες στην Κατερίνα Γκίκα και την Ελίζα Σιουμπάρα.

Επικοινωνία: στη διεύθυνση του περιοδικού ή kcharatzo@aol.com

Ημερομηνία επίσκεψης των δ.τ. που αναφέρονται: 5.11.2006.

Τη στήλη της Πληροφορικής επιμελείται η Κατερίνα Χαρατζοπούλου Αρχαιολόγος ειδικευμένη στην Τεκμηρίωση

3. Ένας από τους νέους θεματικούς χάρτες (ανάλυση 1000 x 720 εικονοστοιχεία), με την κατανομή και, συγκριτικά, τον αριθμό των επιγραφών σε τοπικά αλφάβητα της Πελοποννήσου στο LSAG.

6η Διεθνής Συνάντηση Αρχαιολογικής Ταινίας του Μεσογειακού Χώρου, ΑΓΩΝ

Την Κυριακή, 3 Δεκεμβρίου 2006, έγινε η απονομή των βραβείων της 6ης Διεθνούς Συνάντησης Αρχαιολογικής Ταινίας του Μεσογειακού Χώρου ΑΓΩΝ από την Κριτική Επιτροπή. Από το περιοδικό *Αρχαιολογία και Τέχνες*, που διοργανώνει τον ΑΓΩΝΑ, απονεμήθηκε **ειδικό βραβείο** στην ταινία **Ο ΚΗΠΟΣ ΤΩΝ ΘΕΩΝ**, του Michael Schlamberger (Αυστρία), για τις πολλαπλές της αρετές που φέρνουν τον θεατή κοντά στην ελληνική πραγματικότητα. Η θαυμάσια φωτογραφία της ταινίας αναδεικνύει με νέα ματιά έναν τόπο, τον τόπο μας, την Ελλάδα, που θα έπρεπε να γνωρίζουμε κι όμως πολλές φορές τον προσπερνάμε χωρίς να τον προσέξουμε. Η ταινία στοχεύει, όπως άλλωστε και το περιοδικό, στο ευρύ κοινό, το οποίο έτσι βλέπει με καινούριο μάτι το περιβάλλον στο οποίο ζει καθημερινά.

Το **Βραβείο Εκπαιδευτικής Ταινίας** απονεμήθηκε στην ταινία **ΑΚΕΝΑΤΩΝ, 1350 μ.Χ.**, του Jean Patrick, παραγωγής Palette Production (Γαλλία), επειδή παρουσιάζει ανάγλυφα και με τρόπο κατανοητό ότι η ιστορία των πολιτισμών, ακολουθώντας κύκλους, ανατρέπεται κι ανατρέπεται.

Το **Βραβείο Φωτογραφίας** απονεμήθηκε στην ταινία **ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ**, του Κώστα Μαχαίρα, παραγωγής του Δημήτρη Μπακάμπαση (Ελλάδα), για την απόλυτη ταύτιση της φωτογραφίας με τη μεταφυσική αντίληψη του σκηνοθέτη για το μυθολογικό τοπίο.

Το **Βραβείο Πρωτοτυπίας στη Σύλληψη** απονεμήθηκε στην ταινία **Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΜΑΡΟΥ**, του Folco Quillici, παραγωγής του Ινστιτούτου Luce (Ιταλία), για τον τρόπο με τον οποίο ο σκηνοθέτης αναδεικνύει τη σχέση του υλικού πολιτισμού με τις κοινωνικές δια-

στρωματώσεις και την εξουσία. Η Επιτροπή δεν μπορούσε παρά να συγκινηθεί με το γεγονός ότι ο σκηνοθέτης της ταινίας στα 85 του χρόνια εξακολουθεί να ανοίγει δρόμους στο αρχαιολογικό ντοκιμαντέρ.

Το **Βραβείο Αρχαιολογικού Ρεπορτάζ** απονεμήθηκε στην ταινία **Ο ΘΑΜΜΕΝΟΣ ΦΑΡΑΩ**, του Antoine Chene, παραγωγής Γαλλικού Ιδρύματος Ερευνών (ΓΑΛΛΙΑ), για την περιγραφή της στενής βιωματικής σχέσης ανάμεσα στον αρχαιολόγο και το αρχαιολογικό εύρημα.

Το **Βραβείο Σεναρίου** απονεμήθηκε στην ταινία **ΚΝΩΣΣΟΣ, Ο ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΣ ΤΩΝ ΜΥΘΩΝ**, του Νίκου Νταγιαντά, παραγωγής ΕΡΤ (ΕΛΛΑΔΑ), γιατί παρουσιάζει την υποκειμενικότητα της αρχαιολογικής ματιάς και τον αναστοχασμό για το ρόλο που παίζει η αρχαιολογία.

Το **Βραβείο Σκηνοθεσίας** απονεμήθηκε στην ταινία **ΚΟΑ, Ο ΠΟΤΑΜΟΣ ΜΕ ΤΑ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΙΚΑ**, του Jean-Luc Bouvret, παραγωγής Gabriel Chabanier (ΓΑΛΛΙΑ), για την ακρίβεια με την οποία ο σκηνοθέτης εξηγεί και αναδεικνύει τη σημασία που έχει το εύρημα για την κατανόηση του παλαιολιθικού πολιτισμού και του ρόλου των συμβόλων του.

Το **Βραβείο Κοινού** απονεμήθηκε στην ταινία **ΤΟ ΚΥΚΛΩΜΑ**, του Ανδρέα Αποστολίδη, παραγωγής Γιάννη Κασπίρη (ΕΛΛΑΔΑ), συγκεντρώνοντας ποσοστό προτίμησης 95% και βαθμολογία 4,75 με άριστα το 5.

Η Κριτική Επιτροπή απένειμε, τέλος, **Ειδικό Βραβείο** στην ταινία **Ο ΖΩΝΤΑΝΟΣ ΘΡΥΛΟΣ ΤΗΣ ΑΡΑΤΤΑ**, του Olivier Julien, παραγωγής Marie Pierre Aulas-GEDEON (ΓΑΛΛΙΑ), γιατί αποδεικνύει ότι η αρχαιολογία έχει τη δύναμη να υπερβαίνει τις διαχωριστικές γραμμές.